

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. שאני חלב דמפפפע ... בגדי שצלאו בחלבו ... קולף ואוכל עד שמוגיע לחלבו ההוא כחוש הוה 2
- ב. כוליא בחלבה הוה ושריא 5
- ג. קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם 5
- ד. תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם 9
- ה. תרומה טעים לה כהן 11
- ו. מין בשאינו מינו דהיתרא בטעמא 12
- ז. דאיסורא בקפילא 13
- ח. ומין במינו דליכא למיקם אטעמא אי נמי מין בשאינו מינו דאיסורא דליכא קפילא בששים 14
- ט. מליח הרי הוא כרותח 15
- י. כבוש הרי הוא כמבושל 17
- יא. דרותח דצלי קאמר 19
- יב. כשהן משערין משערין ברוטב ובקיפה ובחתיכות ... במאי דבלעה קדרה .. 21
- יג. בפלפלין ותבלין דאפילו באלף לא בטלין ... שיערו חכמים דאין נותן טעם באיסורין יותר מבצל וקפלוט ... גיד בששים ואין גיד מן המנין 22
- יד. כחל בששים וכחל מן המנין 23
- טו. ביצה בששים ואין ביצה מן המנין 23
- טז. וכחל עצמו אסור ואי נפל לקדרה אחרת אוסר ... שויה רבנן כחתיכה דנבלה 24
- יז. דאי במה דנפק מיניה מנא ידעינן 25

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף צז.

א. שאני חלב דמפעפע ... בגדי שצלאו בחלבו ... קולף ואוכל עד שמגיע לחלבו ההוא כחוש הוה

כבר התבאר לעיל דף צו: שצלי¹ שאצל האש שאין שם רוטב, אין הפליטה מתפשטת, הלכך בין איסור חם בין איסור קר אינו אוסר כולו אלא כדי נטילה² שהוא בעובי רוחב אצבע.

לפיכך ירך שצלאו בגידו, או חתיכת איסור שצלאה עם חתיכת היתר ונגעו זה בזה צריך להסיר כדי נטילה סביב הגיד³, וכן מן החתיכות מקום שנגעה בחתיכת איסור צריך להסיר כדי נטילה.

במה דברים אמורים⁴ שאין הצלי אוסר אלא כדי נטילה, דוקא בירך עם גידו וכיוצא בו שהוא דבר כחוש⁵ שאין בו כח לפעפע בכל החתיכה.

אבל גדי שמן שצלאו בחלבו אם אין בכל הגדי ששים כנגד כל החלב שבו אוסר לאכול אפילו מראש אזנו, שכיון שהוא שמן אפילו הראש למעלה וצד החלב והכליות למטה מפעפע בכולו.

אבל אם הוא כחוש אף על פי שאין בו ששים כנגד כל החלב שבו אינו אוסר אלא כדי נטילה, שהחלב של בהמה כחושה כחוש הוא בטבעו ואינו יכול לפעפע מחמת כחישתו.

¹ שו"ע ונו"כ קה ד

² ועיין משב"ז ז האריך בדברי הראשונים והרשב"א בתה"א צ"ד וצ"ה וקי"א ובקצר דפוס קרימונה ל"ח א' ומ"ב ב' מבואר מדבריו דבר המפעפע ושמן אוסר במליחה וצליה מדינא בס' ואפ"ה צריך נטילה. ובכחוש במליחה וצליה כדי קליפה וי"א כדי נטילה וראוי להחמיר באיסור תורה זהו המבואר מדבריו. והמחבר החמיר גם בדרבנן להצריך נטילה. עיין שפ"ד יב

³ ואף על גב שאין בגידין בנותן טעם מכל מקום שומנו אוסר. לבוש וש"ך יב

⁴ שו"ע ונו"כ שם ה

⁵ ואם הניח גבינה חמה על בשר חם אינו אוסר רק כדי קליפה (ולגבינה בעי נטילה), סוף סימן צ"ד [ש"ך] ס"ק ל"ב. בחי' רע"א כאן סעי' ד וגל' מהרש"א אות מד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם חתיכת ההיתר שנצלה עמו שמינה, אף על פי שחתיכת האיסור היא כחושה מפעפע האיסור בכולה⁶, ששמונונית ההיתר מוליך שמונונית האיסור⁷ עמו בכולה⁸, ואף על פי שיש לו פיעפוע ויש בחתיכה ששים לבטל האיסור אפ"ה צריך⁹ נטילת מקומו¹⁰,

ואם אין ידוע מקומו הכל מותר בששים¹¹. ובאיסור כחוש שאינו מפעפע ואינו מתבטל בששים שאוסר כדי קליפה או כדי נטילה, אם לא נודע מקום נגיעת האיסור אז צריך ליטול כדי נטילה מכל החתיכה מספק¹².

⁶ עיין גל' מהרש"א יש ג' חילוקי פיטום. הא', דבליעה שמינה יוציא מהכחוש (שנבלעה היא בו) פליטת עצמותו, ר"ל דעצם שנבלע בתוכו הוא אסור מחמת עצמו, וזה הדין דבאן.

הב', שומן בעצמותו (לא שבלע רק שומן), יוציא הכחוש שנבלע בתוכו ממקום אחר, והוא דברי הטור. הג', אם הבלוע עצמו שמן והוא עצמו האיסור,

ועוד יש רביעי והוא דבלוע שמן יוציא בלוע כחוש מאותו חתיכה שנבלע בה זו מזו, והיינו בשר כחוש שבלע חמין ובלע ג"כ שומן (של היתר), ובזה עיין שו"ע או"ח סימן תמ"ז סעיף א' ובט"ז שם ס"ק ב'

⁷ ואכתי יש לחקור אם היתר מפטם דווקא בשניהם חמין וכן משמע מדרישה אות כ"ב בשם יש"ש דבצליה היתר מפטם שנצלו זה עם זה ושניהם חמין. וסבור הייתי לומר בצליה ממ"נ אי החם למטה תתאה גבר ושניהם רותחין מיקרי ומפטם ואי תתאה צונן או מונחים זה אצל זה בקליפה אפילו איסור שמן, שפ"ד שם יד ועי"ש מה שהסיק

⁸ אף על גב דגבי מלח ודם אמרינן לקמן סימן זה שאין הנאסר יכול לאסור יותר מן האוסר אותו, איסור המפעפע שאני, שהחלב הכחוש גם טבעו הוא לפעפע אלא שמחמת כחישתו אינו יכול לפעפע, ומיד שיתדשן ויתפטם מחמת שומן אחר אז גם הוא מפעפע והולך עם שומן ההיתר עד מקום ששומן ההיתר מפעפע לשם. אבל דם אינו מפעפע בטבעו אפילו אם יתדשן ומתפטם משומן אחר, הלכך גם המלח אינו מוליכו עמו, ואפילו החתיכה הנמלח הוא שמן אין הדם מפעפע בו.

⁹ ודעת מהרא"י דכל היכא דבטיל בששים א"צ לא נטילה ולא קליפה ומהרש"ל באו"ש ופנ"ה סי' כ"ח כתב דבכחוש יש להצריך קליפה במליחה ונטילה בצלי אף בדאיכא ס' אבל שמן יפה כתב מהרא"י והמחמיר הוי כסיל בחשך הולך עכ"ד ובה"ג כתב מהר"מ מפאדווה בתשו' הרב סימן צ' עיין שם ודעת הרב בת"ח ריש כלל ל"ז גבי צלי וריש כלל ל"ח גבי מליחה כהמחבר וכ"כ כאן בהג"ה וכן הפוסקים הקדמונים המפורסמים סוברים כן. ש"ך טו

¹⁰ בלבוש כתב שכיון שיודעין מקומו שנפל לשם חיישינן שמא נשאר רושם מהאיסור במקום שנפל לשם ששם נבלע תחלה יותר מבשאר החתיכה. ובט"ז יא כתב שבאותו מקום נחשב האיסור טפי כאלו הוא בעין ו

¹¹ לבוש שם ופר"ח כ

¹² נ"ל אף בכחוש אם ידוע שלא נגע אלא במקום א' ולא ידעי' מקומו הנטילה בטל ברוב נטילות האחרות דל"ש ביה שמא יבשלם דהא בבישול יהיה ס' בכל החתיכה נגד החלב. חי' רע"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ויש אומרים¹³ שאין אנו בקיאים איזה נקרא כחוש או שמן ויש לאסור בכל ענין עד דאיכא ששים, ואפילו כי איכא ששים, צריך נטילת מקום ואפילו בירך שנתבשל בגידו¹⁴ והכי נהוג¹⁵.

ודווקא באיסור חלב¹⁶ או שאר איסור ששייך בו שמנונית, אבל באיסור דרבנן¹⁷ דלא שייך ביה שמנונית, והוא בודאי כחוש, אינו אוסר רק כדי נטילה.

והא דחתיכה¹⁸ איסור אוסרת חברתה בנגיעתה, דוקא כשאיסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובשר בחלב, אבל אם אין בה איסור אלא מחמת שבלעה ממקום אחר אינה אוסרת אחרת¹⁹ הנוגעת בה אפילו אם נצלו יחד, שאין דבר הבלוע בחתיכה יוצא ממנה לבלוע באחרות אלא על ידי רוטב.

ואפילו החתיכה של היתר שמינה ושומן שבה מפעפע, לפי שאין השומן שבה מוליך האיסור עמו אלא למקום שהאיסור עצמו יכול לילך לשם בטבעו,

הלכך חתיכה שנפלה מקצתה לתוך הציר שאנו אומרים מה שבציר אסור והשאר מותר, אפילו אם יש בה שומן אין הציר מפעפע על ידו לקצתה שחיוץ לציר, כיון שהציר עצמה אינה מפעפע למעלה.

¹³ בש"ד לא מחלק בין חם על ידי בישול או ע"י צלייה ובתרווייהו אוסר הכל וכתב רש"ל פרק כל הבשר סי' ע' שכן עיקר וראוי לנו להחמיר מאחר שהוא מודה בשמינה שהיא מפעפעת בכולה ואין אנו בקיאים איזה שמינה דשמא היא שמינה בפנים ובהג"ה בסמוך פסק רמ"א עצמו להחמיר. מ"ז שם ז
¹⁴ יש לעיין דהא שמנו של גיד אינו אלא מדרבנן, דישאל קדושים בו, והוא כחוש לגמרי. אמרי ברוך שם ובפר"ח יז כתב אפילו הבחמה שמנה, מכל מקום שמנו של גיד וקנוקנות שבו והקרומות כולם הם כחושים בטבעם ואינם מפעפעים

¹⁵ דעת הרמ"א שם ה ובש"ך יב

¹⁶ רמ"א שם

¹⁷ ש"ך שם טז כיון שנתבאר בכמה דוכתי דדם לא שייך בו שמנונית ובסעיף ט' יתבאר דנוהגים לשער במליחה בס' אפילו בכחוש לגמרי א"כ ה"ה בצלי דצלייה ומליחה שוין בזה והא דסתם הרב כאן דאיסור כחוש לגמרי אינו אוסר רק כדי נטילה היינו באיסור דרבנן

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ז

¹⁹ הטעם בטור שאין האיסור הבלוע בחתיכה יוצא ממנו לבלוע באחרת בלא רוטב עכ"ל פירוש אינו אוסר כלל ואפי' כדי קליפה וכ"כ בהדיא רש"ל פנ"ה סי' מ"ה דלא בעי קליפה. מ"ז יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

במה דברים אמורים כשבלעה איסור שאינו מפעפע, אבל אם בלעה מן הדברים המפעפים בטבען כגון שומן²⁰, אוסרת חברתה בין בצלי בין בנוגעת זו בזו חם בחם או בתחתונה חמה ועליונה צוננת, שהאיסור הבלוע בה בעצמו מפעפע ויוצא והולך מחתיכה לחתיכה.

במה דברים אמורים בשתי חתיכות מאכל שיש בכל אחד טעם של עצמו הולך ובלוע באחר, אבל כלי שבלע איסור כיון שאין לו טעם של עצמו, טעם הבלוע בו הולך ואוסר היתר שנוגע בו אפילו באיסור שאינו שמן.

ב. כוליא בחלבה הוה ושריא

כוליא שצלאה²¹ בחלבה אינה אוסרת אלא כדי קליפה שהקרום מפסיק, ויש אוסרין²² וכן נוהגין, ודינו כשאר חלב הנצלה עם בשר. ואם נתבשל כך הכוליא נעשית נבלה וצריך ששים נגד כולה, אפילו לא נמלח או נצלה תחילה מ"מ הוי איסור דבוק וצריך ששים נגד כל הכוליא ולא אמרינן דהקרום מפסיק לענין דאינו ממהר לבלוע מפי משאר החתיכות²³.

אבל טחול שצלאו עם קרומו בלי ניקור צריך ששים כנגד מה שעל הדד שהוא חלב גמור, דכיון דקי"ל דטחלא כולה שמנא חיישינן שמא מפעפע הוא ומוליך איסורא בכולה, וצריך נמי כדי נטילה כנגדו דדילמא אינו מפעפע.

ג. קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם

²⁰ משמע דחלב אינה מפעפעת דאל"כ אמאי אמרינן בסימן צ"ב סעיף ב' דאותה חתיכה לבדה נאסרה ולא האחרות ולעיל סימן פ"ז סעיף י' מוכח דאמרינן דהחלב נקרא איסור שהוא מפעפע כמ"ש שם. ט"ז טו

²¹ שו"ע ונו"כ שם ח

²² רמ"א שם והטעם כתב הסמ"ק סי' נ"ד דף נ"ה ע"א דהא דקאמר בש"ס שהקרום מפסיק לא קאי במסקנא, ומהרא"י הוסיף עוד טעם דחיישינן שמא נפחת הקרום. ט"ז יז ש"ך כד

²³ ש"ך כה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר במסכת זבחים דף צו: שאם בישל בשר בקדירה²⁴ אסור לבשל בה חלב וכן להיפך אפילו שעבר כ"ד שעות וכבר נפגם בליעת הבשר, מ"מ אסור לבשל בה חלב²⁵, דנותן טעם לפגם אסור²⁶ לכתחילה²⁷.

דעת המחבר²⁸ דאם בישל בשר בכלי חלבי בן יומו בתוך מעל"ע צריך לתת לעכו"ם במסל"ת למעום. אבל דעת הרמ"א²⁹ שאין סומכין על טעימת עכו"ם ובעינן ששים בתבשיל³⁰ כנגד הכלי³¹. ובסתם כלי אין ששים בכלי כנגד נפח תוכו³².

אם עברו כ"ד שעות בין בישול בשר לבישול החלב, אין החלב נאסר דקימ"ל נותן טעם לפגם מותר. אך אם בישל חלב בקדירה שאינה בת יומא במזיד, קנסינן ליה³³, ואוסרים התבשיל לו ולמי שבישל עבורו.

²⁴ שו"ע ונו"ב יו"ד צג

²⁵ המנ"א (או"ח סימן תק"ט ס"ק י"א) כתב וז"ל...ומכאן משמע שמותר בחול להגעיל כלי חלב לאכול בו בשר או איפכא והעולם נוהגין איסור בדבר. ומ"כ בשם הגאון מהור"ר בנימין מפוזנא ששמע ממחר"מ יפה הטעם למנהג שאם יעשה כן לעולם לא יהי' לו רק כלי א' ויגעילנו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אתי למטעי כדא' בחולין דף ט' ע"ב. והא דשרינן הכא י"ל כיון שלעול אין משתמשינן בו אלא ע"י ליבון ליכא למינזר כנ"ל.

²⁶ עיין פמ"ג (סימן צ"ד שפ"ד ס"ק ו') כתב שהקדירה שבישל בה בשר ואח"כ בתוך מעל"ע בישלו בה חלב, ושוב פעם בתוך מעל"ע בישלו בה חלב, החלב שבישלו באחרונה נאסר באכילה מדאורייתא אבל לא בהנאה. ויכול למכור את החלב הנאסר לגוי דהחלב שבישל באחרונה לא נאסר מחמת הבשר הראשון שכבר נפגם טעמו אלא מהחנ"ג הבלוע.

²⁷ כתבו הראשונים שהוא גזירה קדירה שאינה בת יומא אטו בת יומא ובפמ"ג (בשפ"ד ס"ק ג'). הביא התוס' (ע"ז דף עו. ד"ה מכאן) וז"ל התוס'...ויש לתת טעם מה ראו להתיר המאכל ולאסור הקדרה לפי שהקדרה היה בה איסור גמור תחלה אבל המאכל לא נבלע בו איסור מעולם... עכ"ל.

²⁸ סימן צ"ב סעיף א' וצ"ח סעיף א' דס"ל דלכתחילה נותנים לעכו"ם מסל"ת, או לקפילא כדי שיטעום אם יש טעם איסור.

²⁹ סימן צ"ב סעיף א' וצ"ח סעיף א'

³⁰ דוקא בקדירה ישנה דהיינו שבישלו כמה פעמים בשר בתוך מעל"ע ולא ידעינן כמה נבלע. אבל בקדירה חדשה שידעינן כמה בלעה אין צריך לשער אלא כנגד הבשר שבישלו מעל"ע.

³¹ ובכף החיים שם א כתב דבזמנינו גם הספרדים לא סומכים על טעימת עכו"ם דבכל צריך ששים. והכל לפי מנהג המקום.

³² הש"ך (סימן ס"ט ס"ק ס"ה) כתב וז"ל לקמן סי' קל"ז מוכח בפשיטות דסתם כלי יש במה שבתוכו סי' נגד קליפת הכלי. ואפשר דהיינו דוקא בשאר כלים אבל בקערה שרחבה ואינה גבוה מסתמא ליכא סי'. וכן משמע באו"ה כלל ל"ז דין ב' דליכא סי' במה שבקערה נגד קליפתה... עכ"ל.

³³ בשו"ת הדרב"ז (חלק ג' סימן אלף מג) וכן בפמ"ג (בשפ"ד סי' צט סק"ז ובמשב"ז או"ח סי' תנ"א סק"ב) כתב דהמשתמש בכלי שאב"י במזיד יש לאסור התבשיל ודלא כהבנימין זאב שהתיר. ובב"י (סי' קכ"ב ס"ה) כתב בשם הרשב"א (בתוה"ב) דבמזיד יש לאסור התבשיל. וכ"כ הרא"ה (בבדה"ב שם) והריטב"א (ע"ז לג: ד"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל לענין הקדירה, מעיקר הדין אסור לבשל בה לא בשר ולא חלב³⁴, אבל דברים פרווה מותר³⁵, אלא שכבר פשט המנהג³⁶ שאף שאר דברים אין מבשלין בה³⁷. אבל בצונן דרך ארעי מותר³⁸.

כלי שבישלו בו חלב³⁹ היום ועבר לילה ולמחר בישל בו בשר ואינו יודע אם כבר עבר מעל^ע, יש להתיר בהפסד מרובה דיש כאן ספק ספיקא, שמא עבר מעל^ע ואם לא עבר, שמא הלכה כרש"י שלינת לילה גם כן פוגם.

אם בישל בשוגג חלב בכלי בשרי שאינו בן יומו ונזכר באמצע הבישול, חייב לסלק הקדירה מעל האש ויערה מיד את התבשיל לקדירה של בשר ולא נאסרה הקדירה השניה⁴⁰.

מותר לבשל בשר בכלי חלבי שאינו בן יומו על מנת למכור לגוי⁴¹.

ואסיקנא ושם סח ד"ה והלכתא). והמרדכי (שם ס' תתל"ד) בשם רש"י. וכן פסק הוב"צ (סי' קכ"ב ס"ק ט"ו). אבל האג"מ (יו"ד ח"ב סי' מא) התיר שכן משמעות השו"ע שם דמסבירא אין לקנסו בדבר שאינו נהנה וכן התיר בשו"ת כת"ס (או"ח רי"ס פ"ז).

³⁴ לפי שהיא בלוע משניהם הלכך אסור לבשל בה בשר לכתחלה אפילו אחר מעל^ע מבישול זה כמו שאסור לבשל חלב לכתחלה בקדירה של בשר אחר מעל^ע. מיהו אם בישל בה בשר תוך מעל^ע לבישול בה חלב, פשיטא דהתבשיל אסור. אבל אם בישל בה חלב פשיטא דמותר בדיעבד. ש"ך ג ואם נתערב הכלי הנאסר בכלים אחרים, אם הם כלי מתכת, יש להגעילם כולם אחרי מעל^ע. אבל אם א"א להגעילם או אפילו נתערב בהרבה כלים עד שיש הפסד מרובה להגעילם מותר בלא הגעלה. ה"י (סימן ק"ב ס"ק ח') והש"ך (שם ס"ק ח') רמ"א שם

³⁵ ש"ך שם ובס"ק ט משום שבס"י צ"ד ס"ה כתב הרמ"א דנוהגין לאסור הכלי שאינו בן יומו אפילו לשאר דברים אפי' בשנתחב בו רק כף בן יומו אם כן כ"ש כאן דנתבשל בו בשר ממש. וחומרא זו היא רק למי שנוהג כהרמ"א, אבל להמחבר אפשר לסמוך על הדין ולבשל לכתחילה שאר דברים אם החלב והבשר לא נתבשלו בתוך מעל^ע.

³⁷ ובחמודי דניאל (הלכות תערובות ב' סימן כ') כתב דגם מצד הדין יש איסור לבשל בה דבר חריף. וחידש שאם בישל דבר חריף דהיינו רוב חריף, נאסרה הקדירה לבשל בה אפילו שאר דברים לעולם.

³⁸ ברמ"א (סימן קכ"א סעיף ה')

³⁹ החכ"א (כלל ג"ה סעיף ה')

⁴⁰ או"ה (כלל ל"ג דין ג') וכ"כ הקול אליהו (סימן י' הובא בד"ת ס"ק ט"ו) וז"ל אם התחיל לבשל בשר בכלי של חלב שאינו בן יומו ובעוד התבשיל על האש נזכר שהקדירה של חלב, צריך לסלק הקדירה תיכף מן האש דעדיין הוי כלכתחילה ונטל"פ אסור לכתחילה עכ"ל

⁴¹ הבן איש חי (שנה שניה פ' בהעלותך ס"ק י"א) שבאינה בת יומא אינו עובר על בישול בב"ח. ומשו"ה מותר לכתחילה לבשל בשר לעכו"ם בקדירה שאינה בת יומא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כיסוי של קדירה מעיקר הדין דינו כקדירה⁴², ויש מחמירים בכיסוי דאע"פ שאינו בן יומו דינו כבן יומו⁴³ ואוסר הקדירה ובתבשיל⁴⁴. ויש שהחמירו⁴⁵ רק בכיסויים שהם קצרים מלמעלה שא"א לקנחם יפה ויש שם חשש שנשאר שאריות בעין. וכן עיקר⁴⁶. י"א⁴⁷ שצריך ששים כנגד כל הכיסוי שנעשה נבילה וי"א⁴⁸ שמספיק בששים כנגד המקום הקצר⁴⁹.

ובמקום שיש עוד צד להתיר כגון הפסד או לצורך ש"ק, יש להתיר בכל כיסוי אם אינו בן יומו.

אם הקדירה של בשר אינה בן יומא ובישלו בה פרווה והכיסוי של חלב אינו בן יומו, הכל מותר דלא אמרין בכה"ג דיש חומרא לאסור הקדירה.

אם בישלו בקדירה תבשיל פרווה וכיסוהו בכיסוי שאינו בן יומו כל בשר אפילו מצד החומרא מותר לכתחילה לאכול התבשיל בחלב דלזה לשו חשבין לכיסוי לבן יומו.

אם העבירו כיסוי רותח מקדירה שמבשלין בה בשר ושמו על קדירה שמבשלין בה חלב, הכל נאסר⁵⁰. וזאת אפילו שהכיסוי לא היה בחום שהיס"ב דקימ"ל תתאה גבר והוא שהיד סולדת בו ויש זיעה⁵¹.

וכל זה אם יש אוכל בקדירות אבל בקדירות ריקות, אין הקדירות נאסרות כדין שתי קדירות שנוגעות זו בזו דלא אוסרות אהדדי.

⁴² שאם הכיסוי אינו בן יומו והניחו על קדירה חמה שמבשלים בה בשר, אינו אוסר בדיעבד לא את הקדירה ולא את התבשיל אבל הכיסוי צריך הנעלה. ואם הוא בן יומו, אוסר את הקדירה והתבשיל, אם שניהם חמים או שהקדירה חמה

⁴³ התו"ח (כלל פ"ה דין ד') כתב טעם לדעת המחמירים דס"ל דחמיר איסור זיעה וריחא מהאיסור של טעם. ובתשו' משאת בנימין השיב למרן הב"י שטעם חומרת האשכנזים דזיעה הוי עיקר הטעם יותר מפליטה ואינו נפגם בכ"ד שעות.

⁴⁴ בהגהות ש"ד בשם קובץ ולשון הרמ"א וכן נוהגין בקצת מקומות. וכן אני נוהג מפני המנהג, והוא חומרא בלא טעם. (ד"ע). ומכל מקום במקום שיש שום צד להתיר בלאו הכי, או שהוא לצורך שבת או הפסד, יש להתיר אם אין הכיסוי בן יומו, כמו בקדירה עצמה

⁴⁵ המהרש"ל (באו"ה סימן ל"ה מכוונות ועמרת שלמה סק"ז) וגם בים של שלמה (חולין פ' כל בשר סימן מ"ז)

⁴⁶ שכן סוברים הט"ז (סק"ב) והש"ך (סק"ד). וכ"פ החכמ"א (כלל מ"ו סעיף ג')

⁴⁷ הש"ך שם וכ"פ החכמ"א (כלל מ"ו סעיף ג') אלא דאם יש ס' פעמים ס"א נגד מקום הקצר שרי

⁴⁸ דעת הט"ז והר"ת (ס"ק כ"א) כתב דאם נתן את הכיסוי עד שלא התחיל התבשיל להרתית, יש להחמיר כהש"ך דבעינן ס' נגד כל הכיסוי דלא הוי כמו טיפה הנופלת כנגד הרומב דבעינן רק ששים נגד הטיפה דלא נעשה הבלוע חנ"נ. אבל אם נתן הכיסוי על הקדירה בשעה שהתבשיל כבר רותח ועולה זיעה, יש להקל כהט"ז דאין צריך ששים אלא כנגד הבעין דלא נעשה הכיסוי חנ"נ בכה"ג.

⁴⁹ והשבות יעקב (ב"ח) כתב דאחרי שני חודשים אין כבר להחמיר בכיסוי להחשיבו כבן יומו.

⁵⁰ רמ"א שם. ואף אם הכיסוי היה יבש ג"כ נאסר הכל והיינו הכיסוי והתבשיל והקדירה. ורק אם יש בתבשיל ס' נגד הכיסוי אז התבשיל מותר הפר"ח (ס"ק ז')

⁵¹ ש"ך שם ה

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם לקח כיסוי חם מעל קדירה שמבשלים בה בשר והניחו על גבי קדירה צוננת שיש בה חלב הדין מתחלק:

אם הכיסוי היה יבש שאין בו שום לחות או לחלוחית, הכל מותר⁵².

אם הכיסוי היה בו לחלוחית, הדין הוא שנבלע בקדירה ובכיסוי וגם בתבשיל כדי קליפה וצריך להסיר מהמאכל כדי קליפה והקדירה והכיסוי צריכים הגעלה אחרי מעל"ע.

אם לא ידוע לו אם היה בכיסוי לחלוחית, דינה כודאי היה בה לחלוחית דמסתמא אמרינן שיש בכיסוי לחלוחית.

ואם א"א לקלף או שא"א להגעיל את הכלים, אפילו אם ראו שהיה בכיסוי לחלוחית, מותר להשתמש בכלים אחרי המתנה של מעל"ע והתבשיל מותר מיד.

כלל בידינו דכבוש הרי הוא כמבושל. וא"כ אם שהה חלב בכלי מעל"ע ואח"כ בתוך המעל"ע בישל בו בשר, נאסר הבשר והכלי מדאורייתא אם אין ששים בבשר נגד הכלי. ובכלי שנאסר ע"י כבישה יש מחלוקת האם צריך לשער נגד כולו או שיש להקל דכבישה אוסרת רק כדי קליפה. ובהפסד גדול כתבו הפוסקים דאפשר לסמוך על הסוברים דכבוש לא אוסר יותר מכדי קליפה, וודאי שיש ששים בחלב נגד הקליפה.

ד. תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם

עוד התבאר שם שקדירה בין של מתכות ועץ ובין של חרס שבישלה⁵³ בה תרומה לא יבשל בה חולין אפילו עברו כ"ד שעות⁵⁴,

אם בישל בתוך כ"ד שעות נאסר בנותן טעם⁵⁵, ואם יש במה שבלוע בקדירה פחות מששים בתבשיל הכל אסור. ודוקא⁵⁶ אם בישל שאינו מינו, אבל אם בישל במינו י"א דבעינן מאה ואחד, וי"א כיון שאינו בעין רק טעם סגי בס' גם במינו.

⁵² ש"ך ו

⁵³ רמב"ם הלכות תרומות פרק טו הלכה יט

⁵⁴ כמו שהתבאר לעיל גבי בב"ח משו"ע צג

⁵⁵ ויתן לכהן למעום ובימינו אינו יכול להטעימו לכהן וצריך ששים

⁵⁶ דרך אמונה שם ס"ק קל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולאחר שעברו עשרים וארבע שעות מבישול התרומה, אם בישל בה חולין המאכל מותר בדיעבד אולם הקדירה אסורה וכשם שהתבאר לעיל לענין בשר בחלב.

ואם שטף הקדירה במים או ביין או שאר משקים י"א⁵⁷ שה"ז מותר לבישול בה, בישל במקצת הכלי אין צריך לשטף את כולו אלא שוטף מקום הבישול בלבד. ודעת הראשונים⁵⁸ וכן להלכה שצריך הגעלה כמו כל האיסורין, ובלא זה אוסר לכתחילה, ומספיק שיגעיל מקום הבישול בלבד⁵⁹, שבתרומה הקילו⁶⁰. ובכלי חרס לא מהני הגעלה כלל.

ובתרומה בזה"ז שהוא מדרבנן⁶¹ הקילו בכ"ח שאם מגעילה ג' פעמים דיו ושוב אינה אוסרת וצריך כל פעם מים חדשים.

אחר שהגעיל י"א⁶² שצריך שטיפה בצונן, וי"א⁶³ שאינו אלא ממנהג⁶⁴, ומזה נהג⁶⁵ בכל הגעלות גם בשאר איסורים לשטוף הכלי במים קרים אחר הגעלה מיד⁶⁶.

⁵⁷ אף על גב דבשאר איסורין לא מהני וצריך הגעלה ובכלי חרס אפי' הגעלה לא מהני תרומה קיל טפי ואין אוסר הטעם הבלוע בה אם הדיחו מה שבעין. עי' בכ"מ בשם תשו' רבנו, ועי' בחלקת יואב חיו"ד סי' י"ב דדעתו דלא התיר רבנו אלא באינו בן יומו וכ"כ בעורה"ש יו"ד צ"ג ס' ו' ולא הוצרך לפרש דמילתא דפשיטא היא.

⁵⁸ השנות הראב"ד כאן הרא"ש, והרשב"א והריטב"א והר"ן בחידושיהו בבב"ב פ"ז א' ובכ"פ פ"ה וכ"ד הפר"ח להלכה ביו"ד סי' קכ"ב סק"ג

⁵⁹ עיין יו"ד קכ"א ברמ"א ובש"ך וט"ז שם אי מהני רק מקום בליעתו בשאר איסורים.

⁶⁰ ואפי' להמחמירים בשאר איסורים להגעיל כולו. רדב"ז כאן וכדמוכח בזבחים צ"ו ב' אך אולי לכתחלה גם כאן יש להגעיל כולו וצ"ע. דרך אמונה – ציון ההלכה ס"ק [רב]

⁶¹ ירו' תרומות פ"א ה"ד והביאוהו הראשונים בבב"ב פ"ז וכ"פ בכ"פ פ"ה בשם ר"ב בשם רבנו יחיאל ונראה דגם הראב"ד שכ' כאן דבכ"ח אין לו תקנה כונתו בזמן שהי' דאורייתא ולא בזה"ז

⁶² השנות הראב"ד כאן

⁶³ הר"י קורקוס בשם כו"פ תמה עליו דבסוגיא דזבחים דקאמר שטיפה יתירא מבואר דבתרומה א"צ שטיפה כלל

⁶⁴ כדי שלא יחזור ויבלע ממים רותחין שעליהם שיש בהן פליטת האיסור

⁶⁵ שו"ע או"ח תנב ז' וסמך למנהג מצינו בפרק דם חטאת (זבחים צו): דקאמר התם גבי מריקה ושטיפה דקדשים לא נצרכה [אלא] לשטיפה יתירתא ולשון יתירתא משמע שטיפה אחת יתירתא בקדשים דבתרומה לא בעי אלא שטיפה אחת ובקדשים אחת יתירא ושטיפה דהתם צונן הוא עכ"ל וכל זה מדברי התוספות (ע"ז עו. ד"ה מכאן) וכתבו עוד התוספות (שם) ועל זה נהגו בשטיפת צונן בכל הגעלות מיהו בקונטרס פירש שם (זבחים שם ד"ה ומשני שטיפה יתירתא) שטיפה היא שטיפת צונן ובתרומה ליתא כלל ולפיכך צריך טעם למנהג. ב"י או"ח סוסי' תנב

⁶⁶ במ"ב תנב לד כתב מ"מ בדיעבד אף אם לא שטף כלל אין לחוש דהא אין מגעילין אלא קודם זמן איסור או שהוא אינו בן יומו או שיש במים ששים נגדו וכנ"ל. משמע שבשאר איסורים ואין ששים אסור אף בדיעבד וצ"ע"ג שהוא אינו אלא ממנהג. ובמקור חיים (לחוי"י) שם כתב מצד הדין אין צריך כמו שכתבו התוספות [עבודה זרה עו, א ד"ה מראן], לכן בדיעבד כשר ואפילו אחר שעה חמישית, וכמש"כ בבאר הגולה שם ולא משום

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם רוצה⁶⁷ ליתן בה צונן א"צ אפי' לשטפה אם היא נקיה.

ה. תרומה טעים לה כהן

כבר התבאר במסכת ע"ז דף סט. שמן התורה דין תרומה⁶⁸ כדין שאר איסורים, שאם נתערב תרומה בין טהורה בין טמאה מין במינו בטל ברוב⁶⁹, ובשאינו מינו אוסר בנותן טעם.

לפיכך תרומה חלה וכרומה שהתערבה עם החולין⁷⁰ מין בשאינו מינו טועם אותן הכהן⁷¹, וי"א⁷² שצריך שיהיה כהן טבח אומן, אם היה טעם התרומה ניכר הכל מדומע⁷³, וימכר לכהנים חוץ מדמי תרומה שבו, ואם טעם הכל טעם חולין הכל מותר לזרים.

שלא יחזור ויבלעו המים שעליהן שאין לחוש לזה אלא שנהגו כן, וכן בעמרת צבי שם דאם לא שטף אינו אסור, משום דשטיפה זו אינה משום תועלת להדיח מי הפליטה מן הכלי שלא יחזור ויבלע, דאי משום תועלת זה א"כ אין תקנה בזה, דהא מיד כשהוציאוהו מן המים הרוחקין עם עלייתו הוא בולע, כי אי אפשר לצמצם כל כך למחר ולשפוך עליו, אלא משום מנהג נהגו כן ולא מצד הדין. ואפשר דס"ל דיש לחוש שהוא מן הדין עיין העמק שאלה פרשת מטות שאילתא קלוז אות יט שכתב כן לרבינו האי גאון ורוב נחילאי גאון והרמב"ם ז"ל הצריכו שטיפה בצונן ע"פ דין והיינו כמש"כ דמפרשי לשטיפה יתירתא בא"א, דקאי על מ"ד מריקה ושטיפה בצונן והוא בתר הגעלה לרבי ולגבי תרומה לא בעינן אלא שטיפה אחת, ומזה למדנו דבכל הגעלה בעינן שטיפה בצונן כמו לרבי בתרומה דפשיטא להגמ' דבעי מיהא חדא שטיפה. ועיין זבח תורה כאן נז: ד"ה רבה בר עולא

⁶⁷ תשו' רבנו מובא בכ"מ

⁶⁸ דרך אמונה הלכות תרומות פרק יג ס"ק ב

⁶⁹ ותרומה לא מקרי דבר שיש לו מתירין מפני שיכול לישאל עלי' כיון שאין מצוה לישאל עליה כמ"ש בנדרים נ"ט א'

⁷⁰ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה כט

⁷¹ לשיטת התפארת יעקב לא צריך כלל אומן בישראל, והוא דעת הש"ך (שם ס"ק ה' ועיין שפ"ד)

⁷² לשיטת העמ"ז צריך קפילא גם בטעימת כהן או ישראל וכן דעת החו"ד (צח ס"ק ב').

⁷³ גם דדינו של תרומה הוא באחד ומאה ומה מהני הטעימה שכתב רבינו. וי"ל דזה הוא דוקא מין במינו אבל בשאינו מינו סגי בטעימה וכ"כ רבינו בפ"ג ה"ב בהל' תרומות יעו"ש. וכן מבואר בפירוש בפ"ג דמס' ערלה משנה ז' דגרסינן גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשים אין בהם בנותן טעם בין שיש בהם להעלות באחד ומאה ובין שאין בהם מותר, והכוונה דמותר בששים, ועיין מה שכתב רבינו בהלכה ט"ז יעו"ש:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וחכמים החמירו⁷⁴ כשנתערב מין במינו, שהתרומה עולה באחד ומאה⁷⁵, בין התערב בלח ובין נתערב ביבש, אחד תרומה⁷⁶ טהורה ואחד תרומה טמאה, ובין שנתערב אצל הכהן ובין אצל ישראל, לעולם אין בטל אלא באחד ומאה⁷⁷, ובין שחזרה ונפלה למקום שהורמה ממנו ובין שחזרה ונפלה למקום אחר.

ביצד סאה תרומה או תרומת מעשר, שנפלה למאה סאה של חולין ונתערב הכל מפריש מן הכל סאה אחת ונותנה לכהן והשאר מותר לזרים.

דף צז:

ו. מין בשאינו מינו דהיתרא בטעמא

כבר התבאר במסכת ע"ז דף עט. שכל דבר⁷⁸ איסור שנתערב בהיתר ונותן בו טעם, הרי אוסר גם את ההיתר עד שיתבטל טעמו בתוכו, שטעם בעיקר מן התורה כמבואר שם דף מז: וכיצד הוא הביטול, נתנו בו חז"ל ג' חילוקים, בדלהלן

האחד בטעמא – כלומר שיטעמנו ישראל כשנתערב היתר בהיתר לודאות אם אין בו טעם⁷⁹.

⁷⁴ והסמיכו שיעור מאה ואחד על הא דכתיב גבי תרומת מעשר את מקדשו ממנו ודרשו דבר שאתה מרים ממנו אם חזר ונפל לתוכו מקדשו וכמה הוא תרומ"ע אחד ממאה אלמא שאם נפל א' ממאה לתוך צ"ט אוסרו אבל לתוך מאה בטל.

⁷⁵ רמב"ם הלכות תרומות פרק יג הלכה א

⁷⁶ דרך אמונה שם א

⁷⁷ בט"ז יו"ד סי' שכ"ג סק"א בשם רש"י בחולין צ"ט א' וכ"ד הר"ש והרא"ש ערלה פ"ב מ"ז שגם אם סילק את התרומה ונשאר רק טעמה כגון שנתבשלה עם החולין אפ"ה צריך במין במינו מאה נגד התרומה והרשב"א בחולין צ"ז ב' מביא דעת התו' וחולק עליהן ומובא בחזו"א ערלה סי' ח' סק"ו ועי' רשב"א שם שגם דעת הרמב"ן נראה דלא כתו' אלא שצריך ק"א.

⁷⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד צח א

⁷⁹ כגון תרומה בחולין שהיא אסורה לישראל, והוא מין בשאינו מינו שנוכל לעמוד על טעמו יטעמנו כהן, אם אין בו טעם תרומה מותר כיון שנתבטל טעם תרומה שבו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א⁸⁰ שאין אנו סומכים עתה אף על טעימת ישראל, רק משערין בכל איסורים בששים בין במינו בין במין בשאינו מינו. וי"א⁸¹ שאף עתה סומכין על טעימת ישראל, כגון לענין דבר האסור בנדר על אחד והתערב יטעמנו חבירו וכן לענין בשר שהתערב בדבר אחר לענין לערבו עם חלב יטעמנו ואם אין הוא טעם בשר מותר לערבו, ולהיפך.

ז. דאיסורא בקפילא

הב' בקפילא – איסור שהתערב בהיתר⁸² יטעמנו⁸³ קפילא גוי, אם אומר שאין בו טעם מותר, או שאומר שיש בו טעם אלא שהוא טעם פגום מותר, והוא שלא יהא סופו להשבית.

⁸⁰ לבוש שם, וכן ביד יהודה הקצ' ז' וז"ל והעיקר דאין לסמוך כלל על טעימה עכשיו משום שהוא דבר התלוי בבקיות ואנן השתא לא בקיין בזה וע' בארוך [ס"ק ה]. ומצוין כאן אגור ומהר"ם פדווא ושאר אחרונים, וכבר כתבתי [קצר ס"ק ג] דכן נמצא בגדולי הקדמונים נ"ע. ובחוו"ד ביאורים [ס"ק ב] חילק דכשנוף האיסור מעורב לא סמכין אפילו אטעימת ישראל, ואפילו במקום דליכא רק טעם בלחוד נראה דלא מהני טעימת ישראל. ומשום הכי בשני איסורים ששוין בשמן, אף שאין שוין בטעמן אין מבטלין זה את זה, ובעינן ששים נגד שניהן.

⁸¹ וכן בש"ך ה' שחלק על הלבוש דלהלן להדיא וכ"כ סימן צ"ו ס"ק ה' וכן דעת המנח"י (כלל ס"א ס"ק ג') והחב"א (כלל מ"ט סעיף א') וכ"כ הפר"ח צח ה' ונפקא מינה נמי לענין נדרים וכדלקמן סימן (רי"ז) [רמז סעיף ט], וכן לענין טעימת בשר או חלב וכדלעיל סימן צ"ו [סעיף א] ואף אישראל שאינו אומן סמכין, וכן כתבו הב"ח [עמוד רמה ד"ה כתב] והש"ך [ס"ק ה] וכן עיקר, ולאפוקי מהעטרת זהב [לבוש סעיף א] שכתב דלא סמכין אף אטעימת ישראל ולא נהירא" וכ"כ הכרתי ה' ופמ"ג ה'

⁸² אם העירוב הוא דבר אסור כגון חלב שנתערב בבשר יטעמנו קפילא גוי, אם אומר שאין בו טעם חלב מותר, וכן אם אומר שיש בו טעם אלא שהוא טעם פגום מותר, והוא שלא יהא סופו להשבית.

⁸³ הפמ"ג (במש"ז ס"ק ב') כתב בשם הריב"ש (סימן רפ"ח) דאפשר דאין סמכין על קפילא בטעימת לשון לחוד, אלא בעינן אכילה ממש. וה"ה לדעת הש"ך דעל טעימת ישראל כן סומכים (כמבואר בש"ך ס"ק ה') צריך אכילה ממש. וכן סובר הט"ז (ס"ק ב'). אבל בשו"ת כתב סופר (יו"ד סימן נ"ח) כתב דבטעימת עכו"ם בודאי סמכין אפילו בטעימה בעלמא, והיינו אפילו אם הוא רק טועם ופולט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א⁸⁴ שקפילא הכונה דוקא לטבח אומן גוי ואפילו יודע שסומכין עליו נאמן שאינו מפסיד חזקתו וי"א⁸⁵ שאפילו סתם גוי כל עוד הוא מסיח לפי תומו ולא ידע שסומכין עליו אך אם ידע הגוי שסומכין עליו אסור שמא כונתו להכשיל בו את ישראל.

ועכשיו אין נוהגין לסמוך אטעימת גוי⁸⁶, אפילו בהפסד מרובה⁸⁷ ושעת הדחק ואפילו באיסור דרבנן⁸⁸.

ח. ומין במינו דליכא למיקם אטעמא אי נמי מין בשאינו מינו דאיסורא דליכא קפילא בששים

הג' בששים – אם אין כאן מי שיטעם אז אם ההיתר הוא ששים כנגד האיסור שנתערב בו מותר, שודאי לא נרגש בו טעם האיסור שכל האיסורים בתורה בטילין טעמם בששים.

והא דאמרינן כשיש בה ששים שבטל ומותר היינו בסתמא, שבסתמא אמרינן שאין אנו מרגישים בו טעם האיסור כשיש בו ששים, דהכי קים לן ברוב מיני מאכל שאינן נותנין טעם יותר מזה, אבל אם טעמו ומרגיש בה

⁸⁴ ש"ך ב שכן פסק המחבר והוא שיטת תוס' והר"ן הרא"ה והרישב"א אולם לרש"י ד"ה ליטעמיה קפילא צריך תרתי, קפילא ומסל"ת. וכן סובר הטור (שם). ולדעת הט"ז (ס"ק ב') והש"ך (ס"ק י"ב) גם הרא"ש סובר שצריך קפילא ומסיח לפי תומו. וכן דעת הפרי תואר (ס"ק ג'). ובלבוש ביאר דעת רש"י מפני שלא סמכו חכמים אלא על טעימת החיך של אומן "קפילא". ומה שצריך שיהא נמי מסל"ת, הוא משום שאין נאמנות לעכו"ם. ולפתפארת יעקב הכל הוא משום נאמנות ונפ"מ למעמית ישראל

⁸⁵ ש"ך שם והוא שיטת הרישב"א אולם לרמב"ם מ"א פט"ז הלכה כ"ט-ל' אפילו אינו מסל"ת נאמן כמו שדייק בב"י

⁸⁶ רמ"א שם והגאון רע"א (סימן צ"ח ס"ק א') כתב וז"ל: לא ידעתי טעם נכון בזה, ואולי י"ל דאנן חיישינן לחומרת כל השיטות, והיינו דחיישינן דלמא קפילא, היינו דמסיח לפי תומו, וקפילא מצד בקיאות, ואם כן בלא מסל"ת ליכא היתרא, ובמסל"ת גם כן אין מתירים, דחיישינן דההיתר לא משום מסל"ת, דאינו נאמן אלא בעדות אשה. וההיתר דקפילא מטעם לא מרע אומנתו, ובעינן דוקא שלא יהיה מסל"ת כמ"ש בש"ך בשם מהר"ג. והמטה יהונתן (סימן צ"ח ס"ק א') כתב וז"ל: ועל עיקר תירוצו תמוה דא"כ עדיין יש לסמוך גם עכשיו אטעימת עכו"ם, והיינו דיטעמנו לשני עובדי כוכבים, לקפילא שלא היה מסל"ת, וגם לעכו"ם קפילא אחר במסל"ת. ואז יהיה יוצא כל הדעות וצ"ע

⁸⁷ וכתב הכף החיים (סימן צ"ח ס"ק ב') דבזה גם בני ספרד נוהגים כהרמ"א דלא סמכין כלל על טעימת עכו"ם, אלא משערים הכל בששים. אבל יש מקומות שהספרדים נהגו כהמחבר, וכל אחד לפי מנהגו.

⁸⁸ מנחת כהן (ח"א פרק ז') הובא בד"ת (ס"ק ט"ז) ופמ"ג (שפ"ד ס"ק כ"ט). ועיין חי' רע"א תחילת הסימן, ועיין ש"ך פז לד, פ"ת כאן סוף ס"ק ח, גל' מהרש"א על ש"ך כט, יד יהודה פז הקצר נ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טעם מן האיסור אפילו יש בה מאה בהיתר או יותר, אסור עד שיתבטל טעמו, דכל זמן שנותן טעם לא בטיל.

וכן אם אינו נותן טעם כגון מין במינו מדאורייתא בטל ברוב⁸⁹. וחכמים אסרו⁹⁰ עד ששים בתערובת לה בלח או לה ביבש שלא חלקו חכמים בשיעורים כדי שלא יבואו למעות, וגזרו במינו מפני שאינו מינו כדי להשוות המדות שיהיו כל האיסורים שוין בששים כדי שלא יבואו למעות.

וכבר התבאר במסכת ע"ז דף סו. שרוב האחרונים⁹¹ סבורים בגדר מין במינו שכל שאיסור מחמת תערובת טעם איסור בהיתר, הולכים אחר הטעם⁹², וכל שטעמו שונה אינו בטל מן התורה עד שיתבטל טעמו למרות ששמו שוה, וכל שאינו נותן טעם בטל מן התורה ברוב, למרות ששמותיהם שונים

ט. מליח הרי הוא כרוחח

⁸⁹ המסקנא בפוסקים דמין שנתערב במינו מן התורה בטל ברוב בעלמא שנאמר אחרי רבים להטות אלא דרבנן אצרכו בה ששים על כן במקום שיש ספק כגון זה שנשפך אזלינן לקולא ואמר' שהיה ששים אבל במין באינו מינו צריך ששים מן התורה כיון שמרגישינן בהיתר טעם האיסור ע"כ במקום ספק אזלינן לחומרא. מ"ז שם ג

⁹⁰ כבר התבאר שם דף סז וסח שזהו מדרבנן שלא חלקו חכמים בשיעורים כדי שלא יבואו למעות, וגזרו במינו מפני שאינו מינו כדי להשוות המדות שיהיו כל האיסורים שוין בששים כדי שלא יבואו למעות ושלל יבואו לבשל. אבל מן התורה יש בהן חילוק מין במינו מן התורה בטל ברוב. אבל מין בשאינו מינו אינו בטל ברוב מן התורה, דהא אנמרין הלכה למשה מסיני דאפילו אם יש כזית בכדי אכילת פרס דלוקין עליו, רצה לומר שאם יש מן האיסור כזית תבשיל שיש בו שיעור אכילת פרס שהוא ד' ביצים, האוכל אותו תבשיל עם האיסור לוקה עליו, אף על פי שאין הכזית איסור נאכל בבת אחת, כיון דאינו שווה באכילתו משהתחיל לאוכלו עד שגמרו אלא כדי אכילת פרס מצטרפת אכילתו ולוקה, וזהו נקרא טעמו וממשו של איסור ואם אין בו כזית בכדי אכילת פרס אין לוקין עליו, (מלבד לשיטת ר"ת כמו שהתבאר). דלא הוי ממשו של איסור אלא טעמו של איסור מיקרי, ואסור כל זמן שנותן טעם אפילו מן התורה.

⁹¹ בש"ך שם ס"ק ו הקשה על דברי הרמ"א והרי מבואר בכל הפוסקים דלחכי מבשא"מ אסור מה"ת עד ששים כיון דנ"ט, ולחכי מין במינו דאינו נ"ט בטל מן התורה ברוב כדאזלינן בכל דוכתי בתר רובא, וא"כ נהפוך הוא דהכל אזלינן בתר טעמא, דאם אינו שוה בטעמא אע"ג דשוה בשמא מ"מ כיון דנ"ט בהיתר ונהפך ההיתר להיות כולו איסור אסור מן התורה עד ששים, והלכך בנשפך אזלינן לחומרא, ואם שוה בטעמא אע"ג דלא שוה בשמא מ"מ כיון דלא יחייב טעמא בטיל מן התורה, וכדאזלינן בכל דוכתי בתר רובא כדכתיב "אחרי רבים להטות", והלכך בנשפך אזלינן לקולא. ובפמ"ג (שפ"ד ס"ק ו) כתב שכל האחרונים הסכימו עם הש"ך דאזלינן בתר טעמא. והם המנח"י והפר"ח (ס"ק ז') וכן המנחת כהן והחב"א (כלל נ"א סעיף כ"ה) וחזו"ד וכן הלכה.

⁹² ואע"ג דק"ל כרבא פרק בתרא דעבודת כוכבים ס"ו גבי חמרא חדתא דאזלי' בתר שמא ולא בתר טעמא לענין מין במינו, היינו דוקא לענין י"ג וטבל שאוסרים במשהו מין במינו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר במסכת פסחים דף עו שמליח הרי הוא כרותת. ולכן אם נמלח⁹³ הבשר להוציאו מדמו⁹⁴ להכשירו לבישול, בתוך שיעור מליחה נחשב הבשר כרותת שהדם והמלח רותחים, ואם נגע בגבינה או בטריפה נאסר כדי קליפה. אבל אחרי שיעור מליחה תש כוחו של המלח וכבר אינו רותת⁹⁵. ודעת הרמ"א להתיר רק בהפסד מרובה וסעודת מצוה.

אבל אם חזרו ומלחוהו או מליחת דבר אחר שאינו להוציא דמו, דעת המחבר שאינו נחשב מליח אלא אחרי שהבשר שהה שיעור מליחה דהיינו שיעור מיל – 18 דקות, ונחשב כרותת אפילו כמה ימים עד שידיחוהו או עד שיתייבש לגמרי. אולם אם הבשר נמלח הרבה כדי לשאתו בדרך או להצניע לזמן ארוך, אפילו אחרי שהדיחו היטב נחשב כרותת. ורק בשרוהו במים, עד שאין בו טעם מלח, לא הוי כרותת.

ודעת הרמ"א שגם בחזרו ומלחוהו, הבשר והציר רותחים מיד. ובתוך שיעור מליחה דינם שווה שבין במליחה ראשונה להוציא דמו ובין בשניה הוי כרותת.

דעת המחבר שאינו נחשב מליח אלא אם נמלח הבשר במלח הרבה עד שאינו נאכל מחמת מילחו. לפיכך לדעת המחבר אם נמלח הבשר קצת או שנמלח הרבה אלא שלא עבר עדיין זמן מליחה, לא הוי רותת וסני בהדחה היטב. ולדעת הרמ"א אפילו בנמלח מעט כגון מליחת צלי ונרגש טעם המלח היטב⁹⁶, הר"ז אוסר עד ששים דאין אנו בקיאים והוי כרותת. אבל בהפסד מרובה אין להחמיר.

בדבר שמן מליחה מבליעה בכולו וצריך ששים נגד האיסור ומכיון שאין אנו בקיאים בין כחוש לשמן, יש לאסור בכל מליחה עד ששים⁹⁷.

⁹³ שו"ע ונו"כ יו"ד צ"א ה

⁹⁴ ש"ך ס"ק יא

⁹⁵ אלא דלכתחילה גם המחבר הושיע לכתחילה שיטות שאחרי שיעור מליחה נמשך כח המלח להרתיע אפילו במליחה ראשונה אבל בדיעבד מותר.

⁹⁶ יד יהודה (ס"ק ב')

⁹⁷ רמ"א יו"ד קה ט ועיין בכף החיים (סימן צ"א ס"ק מ"ד, ובסימן ק"ה ס"ק קי"א) שכתב בשם הזב"צ (שם ס"ק ס"ט) דגם הספרדים אינם בקיאים בזמנינו ויש להחמיר במליח בששים אפילו בכחוש כדעת הרמ"א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם ההיתר מלוח והאיסור תפל, אין מלח הייתר מוציא טעם האיסור ומבליעו בו, ולפיכך לדעת המחבר מותר בהדחה. והרמ"א מצריך קליפה ומתיר בהדחה בהפסד מרובה.

וכל זה דוקא אם האיסור יבש או לח קצת, אבל איסור צלול, למחבר צריך ההיתר קליפה (בכחוש) ולרמ"א אסור עד ששים.

אם בשר כשר היה מלוח ויבש לגמרי ונפל לחלב או לאיסור צלול, אינו בולע, דביבש לגמרי הוי כלא נמלח כלל ורק צריך להדיחו היטב. אבל אם הצלול מלוח נאסר היבש והש"ך מתיר גם היבש.

אם האיסור וההיתר יבשים לגמרי אפילו מלוחים ונגעו זה בזה, סגי בהדחה.

י. כבוש הרי הוא כמבושל

כל הדין⁹⁸ שנוהג באיסור שנתערב בהיתר על ידי בישול, הוא הדין שכך דינו אפילו לא נתבשל בתוכו ממש אלא נכבש בתוכו בדבר לח אפילו צלול כדבש או רך כחמאה רכה⁹⁹ יום שלם מעת לעת עשרים וארבע שעות אפילו צונן אסור, דבכבוש יום שלם קים לן שהוא חשוב כמבושל מן התורה¹⁰⁰, אבל פחות מיום שלם כיון שהוא צונן סגי בהדחה.

במה דברים אמורים בכבוש שנשרה בדבר לח שאינו חריף כגון בחלב או בשמן או ביין או שאר דברים לחים, אבל כבוש בציר הוי שיעורו כאילו נתנו על האש להרתיה ויתחיל לבשל באם שהה שם בכדי שיעור זה נאסר כל מה שבתוך הציר, ובפחות משיעור זה לא אסרו אלא כדי קליפה.

ומטעם זה אין גם נ"מ בין עילאה לתתאה במליח כיון שלענין דבר שמן אנו סוברים להחמיר בכל מקרה וכיון שאין אנו בקיאים. נהנינן תמיד בששים.

⁹⁸ שו"ע ונו"כ קה א

⁹⁹ חעמ"א כלל נח א

¹⁰⁰ רא"ש ע"ז סח: פ"ה אות יא ובספק כבוש הד"מ (סימן ק"ה ס"ק א) כתב בשם האו"ה (כלל לדין ב') שספיקו דאורייתא לחומרא. אבל כבוש בשר בחלב הוי דרבנן, וספיקא דרבנן לקולא עכ"ל (אך אסור לבשלו כמבואר בחו"ד (ביאורים ס"ק ה') והפמ"ג (סימן ס"ד מש"ז ס"ק א') וגם הפ"ת (ס"ק ד')). והחכ"א (כלל נ"ח סעיף ד'), והכרית (ס"ק ד'), ופליתי (ס"ק ג'), והמ"ז (ס"ק ג') חידשו דבספק אם נכבש מעל"ע יש להתיר. והוא מבח סברא דאוקמינן בחזקת כשרות ואמרינן דהשתא נפל האיסור ואין כאן כבוש כלשון המ"ז (ס"ק ג') וז"ל: אפ"ה אולינן לקולא מחמת חזקת המקוה ק"ו כאן דאין כאן רק חזקה טובה למוקמי אחזקת כשרות דבתחילה דלא נחזיק ריעותא מספק עכ"ל. ועיין יד אברהם כתב דכל זה אם האיסור וההיתר כעת במצב של כבישה, אבל אם יש ספק אם בכלל נכבש, מותר דהוי ספק ספיקא. דשמא לא נכבש כלל ואפילו אם נכבש שמא לא עבר מעל"ע ומותר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

חומץ י"א¹⁰¹ שדינו כציר וי"א¹⁰² שדינו כשאר משקים. וי"א¹⁰³ שתלוי בחוזקו של החומץ ויש להקל במקום הפסד מרובה¹⁰⁴.

י"א¹⁰⁵ שהכבוש נאסר כולו, אפילו מה שחוץ לכבישה אסור, דעל ידי כבישה שלמטה מפעפע למעלה, כמו בבישול. ויש מקילין במה שבחוץ¹⁰⁶. וכן עיקר¹⁰⁷.

אם האיסור¹⁰⁸ וההיתר לחים לא שייך דין כבוש, שמיד יש תערובת וחל ביטול האיסור, או שהאיסור אוסר את ההיתר. וכן אם שניהם גושים שאין בהם כלל לחות, לא שייך

¹⁰¹ דעת המחבר והרמ"א והלבוש כאן וכן החב"א (כלל נ"ח סעיף ג') סובר דאין לחלק בין חומץ לחומץ, ובכולם אמרינן דשיעורם כדי שירתיח. וכן סובר הבית לחם יהודה (ס"ק ד'), וכן הדרישה (ס"ק א'), והפר"ת (ס"ק ד'), הברית (ס"ק ה'), והפליתי (ס"ק ד').

¹⁰² הש"ך (ס"ק ב') סובר דגם חומץ דינו כשאר משקין לענין כבוש הרי הוא כמבושל, דרך אחרי מעל"ע חשיב כמבושל. וז"ל דעת המחבר כהרא"ש לחלק בין ציר ושאר דברים, דבציר לא בעינן שישהה מע"ל, דמחמת רתיחת המלח די כשישהה כדי שיתננו על האור ויתחיל להרתית, והשוה דין חומץ לציר, ואזיל למעמיה שכ' בבי"ז וז"ל כבוש בציר כ' הרא"ש בסוף פ' כ"ה דשיעורו כאלו נתנו על האור כדי שירתיח ויתחיל להתבשל, אם נכבש בתוך הציר כשיעור זה נאסר כל מה שבתוך הציר ובפחות משיעור זה לא נאסר אלא כדי קליפה, כדין מליח הרי הוא כרותח ע"כ. ומשם נלמוד שכבוש בחומץ שעד שישהה כשיעור הזה אינו אסור אלא כדי קליפה עכ"ל. ותימה דהרי הרא"ש עצמו כ' בפ"י בפ' בתרא דעבודת כוכבים דאף בחומץ בעינן יום שלם, ומביאו ב"י בר"ם זה, אלא ודאי ל"ד חומץ לציר, דציר שאנו אוסרים בשביל כח המלח שיש בו די בשיעור כדי שיתננו על האש וירתית משום דמליח ה"ה כרותח וכמבואר בהרא"ש, משא"כ בחומץ... עכ"ל. וכן פסקו הפרי חדש (ס"ק ד'), הגר"א (ס"ק ד'), המנחת יעקב (כלל כב ס"ק י"ד) החק יעקב (או"ח ס' תמו ס"ק ל"ד), וגם המשנה ברורה (ס' תמו, ס"ק עא) וז"ל: ואם הכלי היה מורק ושומץ שרי לכו"ע אם לא ששהה החומץ בתוכו מעל"ע דבחומץ בעינן ג"כ מעל"ע ...

¹⁰³ המג"א (באו"ח סימן תמ"ז ס"ק כח) סובר דרך בחומץ חזק שיעורו כדי שירתיח, אבל בחומץ חלש בעינן שיעור של מעל"ע כדי שיהיה כמבושל. וכן הוא בפר"ת (ס"ק ד'), ובהו"ד (חידושים ס"ק ז') והפמ"ג (שפ"ד ס"ק ב').

¹⁰⁴ כף החיים (ס"ק י"ט) דפסקינן לחומרא אפילו בחומץ שאינו חזק, אלא דבהפסד מרובה יש לסמוך על המג"א דבחומץ שאינו חזק הוי שיעורו מעל"ע כמו בשאר משקין. וכן כתב החב"א (כלל מ"ט סעיף ד'). והד"ת (ס"ק מ') חילק בין אם ניכר שהחומץ עשה פעולה במאכל, דבכה"ג מחמירים בכל ענין, להיכא דלא ניכר כלל פעולת החומץ במאכל, דבכה"ג יש להקל בהפסד מרובה אם החומץ אינו חזק. והפמ"ג (או"ח סימן תמ"ז) אשל אברהם ס"ק כ"ח) היקל עוד יותר בהפסד מרובה דאפשר לסמוך על הש"ך דסובר דבחומץ אפילו בחומץ חזק שיעור כבוש הוי מעל"ע.

¹⁰⁵ המחבר סתם וברמ"א הביא שתי הדעות
¹⁰⁶ ואם יש ששים נגד כל האיסור בצירוף עם מה שיש בחוץ, אלא שאין בתוך הכבישה ששים נגד האיסור הלח, מה שמחוץ לכבישה מותר ממ"נ, ומה שבתוך האיסור נאסר מדין כבוש, דאין מה שבחוץ מצטרף לששים לבטל האיסור.

¹⁰⁷ בש"ך א דאע"ג דלא מחלקינן בין כחוש לשמן היינו במליחה וצלייה וכה"ג אבל כולי האי לא נחמיר ואף דאסרינן בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב אפי' מה שחוץ לציר, הא נתבאר שם ס"ק ס"ח הטעם משום דכיון שנמלח בכלי שאינו מנוקב פירש הדם ממקום למקום וע"ש

¹⁰⁸ משב"ז א

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כבישה. ואפילו יעמדו זה על זה ימים רבים, אין כאן שום איסור, אלא דטוב לכתחילה ליטול כדי נטילה. וה"ה בכל נזול קרוש כשומן או דבש קשה ליכא דין כבוש.

קרח י"א¹⁰⁹ שאינו כדבר לח ואין בו כבוש, ויש מחמירים¹¹⁰.

אין כבישה¹¹¹ אלא שהיה בו רצוף בלא הפסק, אולם אם יוציא את האיסור לזמן מה אין מצרפים זמן הכבישה לכ"ד שעות אלא בעינן כ"ד שעות רצופות. וכן אם יחליף את המים באמצע לא מצרפינן.

גם הנכבש בתוך בלי¹¹² אוסרו¹¹³ אולם אינו נאסר אלא כנגד מקום נגיעת האיסור¹¹⁴ ולא למעלה ממנו.

יש המקילים בכלי זכוכית אין כבישה כלל¹¹⁵.

היתר שנכבש¹¹⁶ בכלי איסור אם אינו חריף כציר לא נאסר שהרי האיסור נותן בו טעם לפגם כיון שעבר מע לעת.

יא. דרות דצלי קאמר

¹⁰⁹ המנח"י (בשו"ת סימן י"ד) סובר דגם בקרח לא שייך כבוש. וכן כתב הפמ"ג (מש"ז ס"ק א') והחוו"ד (חידושים ס"ק א').

¹¹⁰ בית לחם יהודה (ס"ק א' ובשו"ת סימן כ"ט) מבאליה זוטא (או"ח סימן שב ס"ק ז')

¹¹¹ חוו"ד (חידושים ס"ק ג') וכף החיים (ס"ק ו')

¹¹² ועיין פמ"ג (מש"ז ס"ק א') שבכלי מתכת יש איסור כבוש כבשאר כלים. כן סבורים המנח"י (כלל ה"ה ס"ק י"ב) ובית לחם יהודה (ס"ק א'). אבל האו"ח (כלל ב' דין ח') והפליתי (ס"ק א') והערך השלחן (ס"ק א') והיד יהודה (פ' הערוך ס"ק א') כתבו דאין כלי מתכת נאסרין כבוש, אלא רק כבישול או כבוש חריף כגון חומץ. ולהלכה הפמ"ג (סימן צ"ז מש"ז ס"ק ב') כתב דאחרי מעל"ע ודאי בולע. ובכלי חרס המ"ז (סימן צ"ג ס"ק ב') והפר"ח (ס"ק א') סוברים שאין צריך מעל"ע, אלא בשיעור שעה, כבר החרס מלאה האיסור ואוסר אם מבשלים בו. אבל הנקודות הכסף (סימן צ"ג) סובר דאין חילוק בין כלי עץ, מתכת, אבנים או חרס, והכל נאסר אחרי מעל"ע. ואין חילוק אם הוא חדש או ישן.

¹¹³ חכ"א (כלל נ"ז סעיף י"א)

¹¹⁴ ולא הוא כבישול דכל הכלי נאסר ע"י ההבל והזיעה שעלה בכל הכלי. אבל הכלי צריך הגעלה בכל הכלי כדמפורש בתו"ח (כלל פ"ה דין א') בשם או"ח (כלל כ"ד דין ט') הובא בש"ך סימן צ"ח ס"ק יג).

¹¹⁵ יד יהודה (פירוש הקצר ס"ק ד') כתב דבכלי זכוכית אין שייך כלל דין כבוש. וזה אפילו בדברים חריפים ביותר. וכן נוהגים להקל. והר"ת (ס"ק א') כתב דאף לדעת הרמ"א והב"ח (באו"ח סימן תנ"א סוף כ"ו) דאסרו כלי זכוכית של חמץ בפסח, וגם כתבו דלא מהני בהו הגעלה (ויש גם הרבה ספרדים דנוהגים בחומרא זה), מ"מ הוא דוקא בפסח, אבל בשאר איסורים אין להחמיר כלל.

¹¹⁶ מ"ז א ש"ך ב וכן סט ח אולם הפר"ח (ס"ק א') מחמיר בזה לדינא. דהכבישה נעשית בסוף המעל"ע, דהיינו לא בדיוק בסוף כ"ד שעות אלא כבר קודם לכן בלע את האיסור, ואם כן נמצא דבולע את האיסור עוד בזמן שהטעם הוא לשבח, והאיסור הנבלע שוב אוסר את התבשיל בבישול.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א¹¹⁷ שמליח הרי הוא כרותח לצלי אך אין צריך נטילה אלא קליפה, במה דברים אמורים בדבר כחוש אך בשמן צריך ששים. וי"א¹¹⁸ שאין אנו בקיאים בין כחוש ושמן ולעולם בעינן ששים.

י"א¹¹⁹ שבין אם האיסור שמן ובין אם ההיתר שמן האיסור מתפסם מחמת השומן וצריך ששים. וי"א¹²⁰ שרק באיסור שמן אך אם האיסור ודאי כחוש אין ההיתר מפטמו ונאסר רק כדי קליפה.

י"א¹²¹ שגם בשמן אין החתיכה מפעפעת לחברותיה ללא רוטב¹²², ולפיכך אין חתיכות מצטרפין ביחד לבטל את החלב שנגע באחת החתיכות

ולפיכך אם אין ידוע אם נגע בכולן, כולן אסורות מספק ואם ידוע איזו חתיכה נגעה ושוב נתערב הכל יחד, הר"ז מותר, דבטל חד בתרי. ואפילו בחתיכה הראויה להתכבד כיון שאין איסורו מחמת עצמו.

וי"א¹²³ שהחלב הבלוע מפעפע מחתיכה לחתיכה אפילו בלא רוטב, ולכן אם אין ששים הכל אסור, ואם יש ששים בכולם, מצטרף הכל לששים לבטל החלב, אך החתיכה שנגע צריכה קליפה¹²⁴.

¹¹⁷ דעת המחבר קה ט

¹¹⁸ דעת הרמ"א שם

¹¹⁹ דעת המחבר

¹²⁰ דעת הרמ"א שם

¹²¹ דעת המחבר שם

¹²² הט"ז (ס"ק כ"ב) מקשה על המחבר וז"ל: ואני תמה על הש"ע שפסקו סותרין זא"ז שלעיל סעיף ז' פסק שאם בלעה מן הדברים המפעפים בטבען כגון שומן אוסרת חברתה אף בלא רוטב (צ"ל), והוא דעת הרשב"א שהביא המור, וכאן פסק שבליעת חלב אינה יוצאה בלא רוטב, והוא דעת מהר"ם במרדכי ... והוא תמוה מאד. ואין לומר דלעיל מיירי לענין צלי והכא במליחה, דהאמסקינן בגמרא מליח כרותח דצלי עב"ל. ובנקודת הכסף כתב דהמחבר מספקא ליה אם מפעפע בלא רוטב ולכן מחמיר בשניהם. דבצלי מחמיר דכן מפעפע כדי לאסור הכל אם אין ששים, וכאן במליח מחמיר דלא אמרינן דמפעפע כדי להתיר בששים ולומר דכל החתיכות מצטרפים לבטל החלב.

¹²³ רמ"א שם

¹²⁴ דהרמ"א פסק דאם כל החתיכות נוגעות זב"ז, כולם מצטרפות לבטל החלב. ואפילו החתיכות שאין נוגעות בחלב. ואם יש ששים בכולם נגד החלב הכל מותר. ואף החתיכות שנגעו בחלב מותרות אלא דבעינן קליפה. דממנ"פ אם החלב מפעפע, הכל מצטרף לביטול החלב ואם אין החלב מפעפע, הרי לראבי"ה ורבנו אפרים והרמב"ן לעולם מליח אינו אוסר רק כדי קליפה, בין כחוש ובין שמן. ואפילו בחלב ממש אינו אוסר אלא קליפה. (ס"ק כ"ד) ש"ך (ס"ק ל"ג). ואין החלב פולט יותר מקליפה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אולם אפילו אם יש ששים נגד החלב בצירוף בכל החתיכות, מ"מ אותה חתיכה שהחלב דבוק בה אסורה¹²⁵.

ואם האיסור דבוק החתיכה נעשית נבלה ולא סגי בששים שבשאר החתיכות נגד החלב כדי להתירם, אלא בעינן ששים נגד כל החתיכה שדבוק בה האיסור מטעם חנ"ן. ובהפסד מרובה יש להתיר באופן שיש ששים נגד החלב אפילו בלא ששים נגד כל החתיכה¹²⁶.

יב. כשהן משערינן משערינן ברוטב ובקיפה ובחתיכות ... במאי דבלעה קדרה

משערינן¹²⁷ ברוטב ובקיפה (פירוש הדק הדק של בשר ותבלין המתאסף בשולי קדרה¹²⁸) ובחתיכות¹²⁹. ומשערינן ההיתר והאיסור כמו שבא לפנינו¹³⁰, אף על פי שהיה בהיתר יותר מתחלה ונתמעט בבישולו ונבלע בקדרה. שאנו נאמר גם האיסור היה יותר ונתמעט ונבלע בקדרה ואפילו אם תמצא לומר האיסור לא נתמעט¹³¹, מכל מקום לא גרע מכאילו נפל האיסור עכשיו לתוכה דבעינן ששים כנגדו כמה שהוא עכשיו בקדרה בעין.

במה דברים אמורים במין בשאינו מינו¹³², אבל אם הוא מין במינו¹³³ משערינן גם במה שבלעה הקדרה ועומד בדופני הקדרה. ומשערינן זה באומד

¹²⁵ דאין ששים בחתיכה נגד החלב, ואם כן החתיכה עצמה אסורה מטעם איסור דבוק, דהתיכת ההיתר דבוקה באיסור חלב, ונאסרה קודם שכל החתיכות מצטרפות לבטל האיסור

¹²⁶ דמקילין בענין חנ"ן בדבר שמן בהפסד מרובה. ש"ך (סימן צ"ב ס"ק ט"ז) וגם בפרי מגדים (שם שפ"ד ס"ק ט"ז).

¹²⁷ שו"ע ונו"כ צ"ט ד

¹²⁸ ט"ז שם א

¹²⁹ לא שנא איסור גוש שנפל הכל מצטרף ולא שנא צלול. ומיהו בגוש פעמים הרוטב מותר והחתיכות אסורות באין רוב או בחתיכה הראויה להתכבד עיין סימן ק"ט [ש"ך סק"ד] ואילו בצלול הכל אף הגוש מצטרף ואף הרוטב מותר אף שאין ברוטב לבדו ס' כמבואר בסימן צ"ב בטיפת חלב אם יש בכל הקדירה ס' הכל שרי. משב"ז ג

¹³⁰ שני דברים ממין אחד ויש חלל באחד, טוב לשער במשקל מלמעך החלל ולשער במדידה, ובאין שוים אי אפשר לשער במשקל, תשובת חינוך בית יהודה סימן ל"ג

¹³¹ ואין לחששו שמה בעת נפילת האיסור היה האיסור גדול מאוד ונצטמק ממנו הרבה ממה שנצטמק ההיתר דאחזוקי איסורא לא מחזקינן כיון שעכשיו אין ריעותא ויש ס'. ט"ז שם ה

¹³² שבה צריך ששים מן התורה כיון שנ"ט ע"כ אין לשער הבלוע. ט"ז שם ה

¹³³ שמן התורה בטל ברוב רק שחכמים הצריכו ס' תולין להקל ומשערינן באומד יפה. ט"ז ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יפה, ורואין אותו כאילו הוא בעין, אבל מה שכלה ואבד מחמת האור אינו מצטרף, שזה כלה לגמרי. וי"א¹³⁴ שאין לסמוך לשער בזה.

יג. בפלפלין ותבלין דאפילו באלף לא בטלין ... שיערו חכמים דאין נותן טעם באיסורין יותר מבצל וקפלוט ... גיד בששים ואין גיד מן המנין

כל האיסורים¹³⁵ בין של תורה בין של דבריהם הנוהגין בזמן הזה כולם מתבטלים בששים, כנגדם, מלבד חמץ בפסח ויין נסך וטבל וערלה¹³⁶, ובלבד שהאיסור אינו נותן טעם בקדירה.

אבל אם נותן טעם באותה קדירה, והוא אסור מצד עצמו¹³⁷, גם באיסור דרבנן¹³⁸ אפילו באלף לא בטיל כל זמן שמרגישין טעמו¹³⁹.

¹³⁴ ט"ז ד מהמהרש"ל כי אין לעמוד על שורש הדבר ולא ידוע כמה בלעה הקדירה אלא לעולם משערין כמו שבא לפנינו

¹³⁵ רמ"א צח ה

¹³⁶ ש"ך כז. וכל הדברים ששיעורן יותר מס' הם במינם דוקא ולא שלא במינו מלבד חמץ ודברים החשובים. שפ"ד שם

¹³⁷ וכ"כ ברמ"א קיד ו

¹³⁸ ט"ז שם יב, וש"ך לא

¹³⁹ בט"ז צח יא הקשה צ"ע לענין שומן של איסור שנפל למאכל אמאי יהיה בטל בששים הא למעמא עביד ואף על פי שכו' רמ"א כאן כל זמן שמרגישין הטעם מ"מ היאך נבוא לידי הרגשה כיון שאפשר שנותן טעם היאך יטעמוהו וצ"ל דאין הכי נמי דמסתמא אמרי' ביש ששים אינו נ"ט אלא דאם מרגישין שיש טעם שם אז לא בטיל ולא מהני באמת בזה ששים. שוב ראיתי באו"ה כלל כ"ה דין ו' וז"ל דבר הנעשה לטעם כיצד כל דבר חריף כגון תבלין ומלח של הקדש אין בטיל ע"כ משמע דלא מקרי טעם בזה אלא דבר חריף ולא שומן דאף שגם הוא מטעים המאכל וממתיקו מ"מ אין נרגש כ"כ כמו דבר חריף ע"כ שפיר בטל כמו כל איסורים בכל גזונא ומשום הכי סיים כאן גם רמ"א כגון מלח ותבלין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולכן מלח ותבלין מדברים שעשויים לטעם, אם אסורים מחמת עצמן¹⁴⁰ אינן בטילים בששים¹⁴¹, אך אם¹⁴² ידוע בבירור שאינו נ"ט כגון שנפל קורט א' של מלח או תבלין ליורה גדולה מותר.

יד. כחל בששים וכחל מן המנין

הכחל¹⁴³ (פי' הדד של הבהמה), אסור מדברי סופרים, שאין בשר שנתבשל בחלב שחומה אסור מן התורה ומותר באכילה רק על ידי שיחתכנו שתי וערב, וטחו בכותל עד שלא נשארה בו לחלוחית. ויש אוסרים¹⁴⁴ גם בזה לבשלו וכל שכן עם עם בשר אחר. ויבואר עוד להלן דף קט. בעזחי"ת.

ואם עבר ובשלו, בפני עצמו, (וכ"ש אם צלאו), י"א¹⁴⁵ שמותר לאכלו.

ואם בשלו עם בשר אחר, משערין אותו בששים, וכחל מן המנין. כיצד, אם היה הכל עם הכחל כמו ששים בכחל, הכחל אסור והשאר מותר. ואם היה בפחות מששים, הכל אסור.

טו. ביצה בששים ואין ביצה מן המנין

¹⁴⁰ כגון תבלין של עבודת כוכבים ושל ערלה וכיוצא בו לאפוקי בלועים מאיסור.
¹⁴¹ כתב באו"ה כלל כ"ה דהיינו מדרבנן וכתב עוד שם בסוף הכלל דאם אינו ידוע אם מרגישים טעמו או לא מתיר בכה"ג בא"ז גם עתה להאכילו לעובד כוכבים מסל"ת. ש"ך כט, (יש לעיין א"כ כל איסורין דרבנן אמאי לא סמכינן אעובד כוכבים בזמן הזה. ונראה דחוששין לסברת רש"י ג"כ ופחות מס' לא מתירין ואף בקדירה באיסור דרבנן אין נוהגין בטעימת קפילא שפ"ד שם) אולם בפר"ח כה כתב שכיון שנרגש טעמו אינו בטל מן התורה ואם כן אין ליתנו לגוי מסל"ת ובמנחת כהן הביא דעות בזה ולהר"ן [פג"ה לה ב] הוה ד"ת. וה"ה בשאר דברים ביותר מס' אי נרגש טעמו תלוי בפלוגתא זו.

¹⁴² ש"ך שם כח

¹⁴³ שו"ע ונו"כ צ א

¹⁴⁴ רמ"א שם

¹⁴⁵ שו"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ביצה שיש בה אפרוח¹⁴⁶ או טפת דם שנתבשלה עם אחרות, צריך ששים ואחת¹⁴⁷ לבטל פליטתה, ואם מכירנה יסירנה¹⁴⁸.

וכן ביצת עוף טמא שנתבשלה עם אחרות, צריך ס"א ביצים של היתר כנגדה לבטלה, ואפילו אינה שלימה רק טרופה ואם נתבשלה בתבשיל של היתר, אין צריך אלא ששים מן התבשיל לבטלה¹⁴⁹.

טז. וכחל עצמו אסור ואי נפל לקדרה אחרת אוסר ... שויוה רבנן כחתיכה דנבלה

מה שהתבאר שאם¹⁵⁰ בישלו הכחל עם בשר אחר בלא קריעה כדין, צריך ששים נגד הכחל והכחל עולה למנין ששים. אולם למרות זאת הכחל עצמו נאסר, אפילו אם יש בתבשיל יותר מששים נגד הכחל. ואם לא היה ששים נגד הכחל, הכל אסור באכילה ומותר בהנאה.

ואם נפל הכחל שנאסרה כבר לקדירה אחרת, וי"א¹⁵¹ שבין שהכחל נאסרה משום דלא היה ששים נגדה ובין שנאסרה אפילו אם היה ששים כנגדה, בכל אופן בנפילה לקדירה שניה משערין בששים וגם כאן הכחל עולה למנין ששים. והכחל נשאר באיסורו כיון שכבר נאסר הכחל. וי"א¹⁵² שאם לא היה ששים בקדירה ראשונה אין הכחל מצטרף לששים בקדירה שניה כיון שהכחל כבר נעשית נבלה מדרבנן (חנ"נ). ואינו מצטרף כלל להתיר לבטל טעמה, כיון שנעשה חנ"נ.

¹⁴⁶ ביצת אפרוח שאינו מכירה אינה בטלה אפילו באלף שהרי היא ברייה. ש"ך כד
¹⁴⁷ הש"ך (שם בסימן פ"ו ס"ק ט"ז): הטעם כתבו הרבה פוסקים דלפי שיש בביצים גדולים וקטנים, והבא לבטל ביצה אינו משגיח עליה לראות אם זו וכולן שוות ממש, לפיכך הוסיפו אחת.

¹⁴⁸ ואם אינו מכירה בטילה אך עיין כף החיים (סימן פ"ו ס"ק כ"ט, וסימן ק"י ס"ק כ"ג): כתב דביצה כיון שבזמן הזה אין מוכרין אותה אלא רק במנין, הוי דבר חשוב, ואין בה דין ביטול אם היא שלימה
¹⁴⁹ הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק ט"ו הלכה י"ט) כתב ביצה ... היתה עם ששים בלבד נאסרו הכל מפני שהיא בריה בפני עצמה עשו היכר בה והוסיפו בשיעורה. ולפי טעם זה גם ביצה עם תבשיל בעי' ששים ואחת ולא רק ביצה בביצים.

¹⁵⁰ שו"ע ונו"כ צ א ב

¹⁵¹ דעת המחבר והט"ז (ס"ק ד') כתב דסברת המחבר היא משום שלא יהא סופו חמור מתחילתו.

¹⁵² דעת הרמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם פעם ראשונה היה ששים נגד הכחל אלא שהגביה הכחל לחוץ טרם שנתבשלה ויש לחוש שנאסרה מיד ע"י חלב שבה, דינה ככחל שלא היה ששים בקדירה ראשונה ואוסר את השניה ואינו מצטרף להיתר.

אבל אם היה ששים נגד הכחל בפעם הראשונה ויש ודאות שלא הגביה את הכחל חוץ לתבשיל טרם שנתבשלה ונפלה פעם שניה לקדירה, הכחל מצטרפת להיתר לבטל פליטתה

אין משערין את הכחל בשיעור שהיה בעת שנפל אלא כמו שהוא אחרי הבישול.

יז. דאי במה דנפק מיניה מנא ידעינן

איסור שנתבשל¹⁵³ עם היתר, אפילו מכירו והוא שלם וזרקו, צריך ששים כנגד כל האיסור, מפני שאין אנו יודעים כמה יצא ממנו. לפיכך המבשל בקדרת איסור שהיא בת יומא, או תחב כף של איסור בהיתר, צריך ס' כנגד כל הקדירה וכנגד כל מה שתחב מהכף¹⁵⁴, שאין אנו יודעים כמה בלעו, בין שהם של חרס או עץ או מתכת, ויש מחמירים¹⁵⁵ במתכת לשער נגד כולו שחם מקצתו חם כולו, והעיקר בדעה ראשונה¹⁵⁶.

¹⁵³ שו"ע ונו"כ צח ד

¹⁵⁴ נחלקו הפוסקים כשאין היכר הכף עד היכן נתחב אם נאמן לומר בריא לי שעד כאן הוא או דהוי מילתא דלא רמיא עליה, עיין פתחי תשובה סק"א. ועיין ב"ח ס"ח בשם רש"ל שבמקום שרגיל להכניס עד מקום מסוים אינו נאמן לומר בריא לי שהוא פחות מזה. ועיין זב"צ סק"ב שמעשים שבכל יום שאין חוששים להפת"ש וכשאין משער נגד כולו דעת הפמ"ג וחתם סופר (תשובות פ"ב הובא בפת"ש) ויד"י וחכמת אדם שמשערים רק נגד מה שנתחב בתבשיל, ודעת הכו"פ וחוו"ד לשער נגד כל מה שנכנס לקדירה דהחבל מפליט מכולו. והמשב"ז (סק"א ד"ה ודע) והיד"י הדגישו שאם יש זיעה שהיד סולדת בו לכו"ע הזיעה מפליטה מאותו מקום, דלא כהחוו"ד (סימן צ"ב ס"ק כ"ו) שכתב דזיעה רק מבליעה בכלי ולא מפליטה ממנו. וכל הנידון דהשו"ע הוא רק בתוחב כף קרה, אבל בתוחב כף חמה להפמ"ג ורעק"א וחוו"ד לכו"ע מפעפע בכולו כדמוכח מסימן צ"ב בטיפת חלב בחוץ לקדירה שלא כנגד הרוטב שמפעפע בכולו, אבל המג"א יישב אחרת הקו מסימן צ"ב ואין חילוק אם הכף חמה, ודבריו פסק החכמ"א. והכו"פ והיד"י כתבו שאף שבכף חמה אוסר בכולו דלא כמג"א, מ"מ כל זה בנחתם בכלי באש קודם ולא כשהתחממה הכף בשהייתה בקדירה. ועיין פרמ"ג ופת"ש בשם האו"ה (שהובא בש"ך קכ"א ס"ק י"ז) דכל זה בכף דחם מקצתו במים, אבל שיפור שהתחמם מקצתו באש עצמו ותחבו לתבשיל לכו"ע מתפשט בכולו.

¹⁵⁵ שיטת ר' פרץ

¹⁵⁶ יש שכתבו שלפי הכלל של הש"ך בהמחבר "שסתם ויש, הלכה כסתם" אלא שלכתחילה יש לחשוש ל"יש" גם כן בהפסד מועט (שהוא כלכתחילה), אם כן יש להחמיר. כיון שמחבר הביאה ביש וגם השו"ע (סימן צ"ח ס"ה) גם הביא ב' הדיעות ועיין גם בסימן קכ"א ס"ו שנראה שהשו"ע חושש להמחמירים, ועיין הגהות הגר"א סקט"ז. והצב"ד וכה"ח כתבו להחמיר בהפסד מועט לשיטתם בכמה מקומות להחמיר כהיש אומרים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

איסור שנתבטל¹⁵⁷ בקדירה והסירוהו משם, ונפל לקדירה אחרת, צריך לחזור ולבטלו בששים נגד כולו, וכן לעולם. אבל אם נפל לקדירה הראשונה ב' פעמים, אין צריך רק ששים (פעם) אחת כנגדו.

אם בשעה שנפל האיסור היה בודאות ששים בתבשיל נגד האיסור אבל בגמר הבישול אין ששים נגד האיסור אלא בעירוף מה שבלוע בדפני הקדירה, באיסור דרבנן ובהפסד מרובה, יש מקום להתיר.

אם בשעת הנפילה היה ששים ועכשיו אי אפשר לשער האיסור, יש לסמוך על חזקה שיש ששים ומותר.

אם בשעת נפילה לא היה ששים ובתוך הבישול נצטמק האיסור עד שבעת יש ששים נגד האיסור, נאסר הכל כיון שבתחילה נתן טעם.

¹⁵⁷ רמ"א שם

